

”Silahların Şehri”nde Aklanan Faşistler

Jorge Martin, Meltem Çuhadar

20.05.2020

İçindekiler

Film Boyunca Dolaşan Darbe Hayaleti	3
---	---

Bundan birkaç yıl önce, İspanya’da faşist darbenin mimarı General Francisco Franco’yu anmak için bir grubun sokakta bir provokasyon gerçekleştirdiğine yönelik haberler dünya basınına sunulmuştu. Anmayı Nudo Patriota Espanol, Movimiento Catolico Espanol ve Patriotas gibi faşist gruplar düzenlemişti. “Kirlili geçmişinin” üzerinden yıllar geçen Barselona’da bu anma büyük ölçüde tepkiyle karşılanmış, binlerce kişilik anti-faşist eylemler düzenlenmişti.

Avrupa’nın genelinde yükselen neo-faşist dalga, bugün “far-right” diye tabir edilen sağcı hükümetlerin zeminini hazırlayan sürece işaret ediyordu aslında. O günlerde çekinerek sokağa çıkan faşistler, şimdi de çeşitli kültür sanat araçlarıyla acaba geçmiş günahları aklama peşine mi düştü?

Film Boyunca Dolaşan Darbe Hayaleti

2018 yılında, yönetmen Dani de la Torre tarafından çekilen “La sombra de la ley” (İng.: Gun City yani Silahların Şehri) Netflix’e yüklenmesiyle daha geniş bir izleyici kitlesiyle buluştu. Jaime Lorente, Luis Tosar, Michelle Jenner gibi, takipçileri tarafından tanınmış oyuncuların yer aldığı filmde, 1900’lerin başlarında Barselona’yı izliyoruz. Anarşistler tarafından organize edilen tren soygunuyla başlayan film boyunca polisler, gazino sahibi patronlar, silahlı paramiliter gruplar ve asker arasındaki şiddet gözler önüne seriliyor, ancak mesele -tabiri caizse- bu kadar “liberal” bir hatta kalmıyor.

İlk etapta kim olduğu bir gizem olarak bırakılan istihbarat görevlisi Anibal Uriarte üzerinden şekillenen hikaye, anarşist devrimin gerçekleştiği yıllarda, anarşistlerin gösterilmesiyle devam ettiği için, bizim açımızdan ayrı bir dikkati hak ediyordu. Sözkonusu yıllara ilişkin çekilen filmlere dair özel bir ilgimiz olması, tarihsel muhatapları olarak da konuyu devrimci bir pencereden ele alma sorumluluğunu bizim üzerimize yüklüyor.

Filmin içeriğine devam edecek olursak, ilk sahnede bizlere gösterilen silah kaçakçılığı olayını aydınlatmak için harekete geçen Barselona polisinin başarısızlığı vurgulanıyor. Silah kaçakçılığını yönlendiren kapitalist baronların önünde el pençe divan durmaya zorlanan “vatansever” polisin imajının, nasıl da var olan “kaos” ortamıyla zedelendiğini izliyoruz. Dört bir yanını grevler sarmış İberya, sanki yüzyılların esaretlerine teker teker son verip ezenlerden hesap sormaya başlıyormuş gibi değil de krizde olan ülkenin ekonomisini daha da dibe batırıyormuş gibi gösteriliyor. Daha doğrusu krizin gerekçelerinden biri gibi resmediliyor.

Filmde gösterilen anarşistler arasında ise anlaşılabilir bir düşmanlık hakim. Tarihsel gerçekliklere dayandığı iddiasındaki filmin özellikle bu kısmında gerçeklik manipülasyona dönüşmeye başlıyor. Silahlı devrimi savunan ve grevlerle kapitalizmi yıkmaya çalışan anarşistler arasında büyük bir gerginlik varmış havası estirdikten sonra yönetmen, anarşizm tarihindeki trajik kayıplardan Salvador Seguí suikastini “anarşistlerin birbirini öldürmesi” olarak gösteriyor.

Burada kısa bir parantez açarak Seguí’nin kim olduğuna değinelim. 1887 yılında doğan Seguí, kısa süre içerisinde mücadele azmi, kararlılığıyla CNT içerisindeki en aktif devrimcilerden biri haline geldi. Grevlerin ve direnişlerin bu uzlaşmaz figürü, İspanyol kapitalistlerinin anarşist hareketi bastırmak için başlattığı saldırı dalgasının kurbanı oldu. 10 Mart 1923 günü, Kral XIII. Alfonso’nun tuttuğu kiralık katiller tarafından güpegündüz vurularak katledildi. İşverenler Federasyonu Başkanı Felix Graupera’nın isteğiyle gerçekleştirilen katliam, anarşistlerin kapitalizme ve faşizme karşı güçlü mücadelesini bastırmak için gerçekleştirilmişti. İspanya’da yaşayan ve filmi izlemiş bir yoldaşımızla konuştuğumuzda, bu gibi durumların, faşistlerin bizim aramızdaki sohbetlerden “aşırıldığı” bazı hikayeleri, böyle yapımlardaki kalamalarla değiştirerek tekrar aramıza çıkardığından bahsediyor.

Filme dönecek olursak, ana karakter Anibal Uriarte’nin polislerle kurduğu ilişkinin de bir istihbarat faaliyeti olarak ortaya çıkmasıyla beraber, işlerin biraz daha farklılaşmasıyla karşılaşıyoruz. Film boyunca izlediğimiz “şiddet dolu anarşistler”, “İspanya’daki hiçbir şeyi kontrol edemeyen basiretsiz polisler”, “uyuşturucu, silah kaçakçılığını elinde tutan ve devlet güçleri tarafından da kollanan kapitalist baronlar” arasında, Uriarte’ye emir veren pirüpak bir taraf bırakılıyor.

Bu taraf kim mi dersiniz? Devrimi isyan çıkararak bastırmaya kalkışan, ülke dışındaki faşist ittifak tarafından finanse edilen, dini ve kapitalist ideolojisiyle İspanya’yı onlarca yıl boyunca devlet şiddetiyle

baskılamaya çalışan; bu baskıyı katliamlarla, suikastlerle, tutuklamalarla somutlayan ordu ve ordunun ileri gelenleri...

Evet yanlış duymadınız, filmin başından sonuna dek bütün olumsuzlukları anarşistlere, polise ve patronlara yükleyen yönetmen, yalnızca “darbe yapmak zorunda kalan” orduyu ayrı bir kefeye koyuyor. Filmin başından sonuna estirilen darbe rüzgarı, darbe olmasın diye “asayiş” sağlamaya çalışan, filmin tek “iyi” karakteri üzerinden anlatılıyor.

Yönetmen, filmin ardından yapılan bir röportajda kendisine yöneltilen “*O günlerde İspanya tarihini yazan toplumsal olayların, bugün de farklı varyasyonlarla devam ettiği*”ne dair soruya şöyle cevap veriyor: “*O zamanların spesifik bazı taleplerinden kadınlar için oy hakkı, fabrikalarda çalışma saatlerinin azaltılması veya çocuk işçiliğine son verilmesinin uzun zaman önce yerine getirildiği ve bir rahatlama yaşadığımızı söyleyebiliriz.*” diyerek aslında artık bütün bunların aşıldığı mesajını veriyor. “*O zamanlar hayatlarını feda eden sendikacılarımız vardı, bugün sendikalar burjuvalaştırıldı.*” diyerek dalga geçer gibi manipüle ettiği, geçmişin mirasıyla mücadeleye devam eden sendikaları “burjuva” olarak karalamaya kalkıyor.

Sözün özü, filmin anlatım tekniklerine, sanatsal değerine vs. yoğunlaşmamıza izin vermeden, kara propaganda temalı filmler listemize almamıza yetecek kadar verinin mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Devrimci mücadeleler sinemada, televizyonda, popüler birer nostalji olarak sıklıkla yer alıyor. Bu yapımları seyrederken dikkatli bir gözle bakmakta ve gerçeklerle karşılaştırmakta fayda görüyoruz.

Anarşist Kütüphane

Jorge Martin, Meltem Çuhadar
"Silahların Şehri"nde Aklanan Faşistler
20.05.2020

Meydan Gazetesi

tr.anarchistlibraries.net